

Abonamente:

1 Lună:
10 Lei sau 4 Ruble.
3 Luni:
25 Lei sau 12 Ruble.

Pentru preț și învătători: prețul jumătate.

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. CRISTOFOR GHEORGHE

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Mateiu.

PLATA
PENTRU RECLAME
după
INVOLA
REDACTIA, Ulița Gogol No. 39
ADMINISTRAȚIA
Col. Alexandru cel Bun, Pașe
Chișinău,
TELEFON No. 8/33

O podoabă a artei românești: Marioara Ventura

- Cu prilejul venirii sale la Chișinău -

Marii noștri artiști, pe cari războiul unității naționale ni i-a adus acasă din străinătatea Apusului roborator, au fost o binefacere reconfortantă în durerea suferințelor cari plângeau fără nume în cuprinsul întunecat al României nenorocite.

Prin sacrificiile lor generoase s'a întreținut lărga operă de asistență națională și s'a picurat în sufletele zguduite de tragedia războiului credința înviorătoare în biruința idealului nostru.

Iar când Prutul a încetat de a mai fi o graniță, artiștii s'au grăbit cu aceeași căldură iubitoare să aducă și în Basarabia înstrăinată lumina cuceritoare a artei românești.

După serile admirabile în care geniul maestrului Enescu a ridicat inimile Moldovenilor spre culmile ferme-cate ale celei mai înălțătoare arte muzicale, astăzi se co-boară la noi, însoțită de o trupă distinsă, *Marioara Ventura*, sinteza de perfecțiune a artei dramatice românești.

Ca și Enescu, această artistă se înfățișează în liniile bogate și surprinzătoare ale acelei armonii superioare, care concentrând în sine toată generozitatea naturii creatoare, știe să se ridice în sferile eterne ale genialității.

Odraslă fericită a prețutului nostru compozitor *Grigore Ventura*, tână artistă primia în tainele firii inteligente, dispoziții sufleteste mênite s'o reliefeze în proporțiile neobicinuite ale marilor gloriei artistice. Mediul îngust al României lipsit de condițiile unei culturi artistice, au îndrumat-o în mod fatal spre columnele aurite ale celei *Opere grandioase*, care simboliza prin toată strălucirea ei expresia orbitoare a artei divine.

Acolo în atmosfera senină a Parisului, s'a destinuit ea o revelație—talentul umitor al Marioarei Ventura. La vârsta de 16 ani celebritățile Conservatorului robite de această apariție artistică, îi dau absolutul și premiul întâi.

Marioara Ventura devenise o pasiune a cercurilor artistice din Paris.

Critica dramatică puna în lumina artei valoarea excepțională a facultăților sale superbe, chemate s'o ducă la cele mai mari creațiuni.

Și atunci porțile vestitului teatru *Odeon* s'au deschis bucurând înaintea ei. Alături de artistul român *D. Max*, Marioara Ventura a început să fie o ilustrație a acestei

scene, pe care oferă unui public rafinat toată splendoarea cuceritoare a talentului său.

Arta dramatică, prin care cadența dicțiunii sale ca și finețea pătrunzătoare în redarea stărilor sufleteste se complectează într'o armonie desăvârșită, îi dau nu numai atribuțiile unei interprete minunate, ci mai ales a unei *creatoare* extraordinare.

Călăuzită de darurile naturii și de-o fină cultură artistică, *Marioara Ventura* joacă cu același avânt scriitor în piesele clasice de *Shakespeare* ori *Dumas*, ca și în cele de *Bataille*. *Dama cu camelia* ori *Marșul nupțial* se ridică prin creațiunile ei, la înălțimea unei perfecțiuni, care te răpește deopotrivă prin măreția și armonia ei covârșitoare.

E o mândrie pentru noi, să subliniem această personalitate reprezentativă a poporului românesc.

Marioara Ventura este o podoabă a artei dramatice și o glorie a culturii noastre.

Pentru aceasta credem, că sosirea ei la Chișinău constituie un eveniment de superioară însemnatate artistică și în aceeași vreme o nouă biruință, curată și binefăcătoare, a sufletului românesc în Basarabia regăsită.

I. Mateiu

Tratatul de pace

Se anunță din nou că pacea va fi semnată până la sfârșitul săptămânii. D-l prim-ministru Al. Marghiloman, care a fost alaltăieri în Iași, a plecat dîu nou la București pentru continuarea tratatelor de pace cu Puterile Centrale. Pe Duminică a roșt anunțată sosirea la București a cancelarului german Kühler și a ministrului de externe austro-ungar, baronul Burian.

Se afirmă că guvernul va da un comunicat asupra condițiilor păcii, chiar înainte de semnarea tratatului.

Nu mai sunt miniștri în Basarabia

Pe urma Unirii, slujbele de miniștri pentru Basarabia au încetat și Iocol lor l-au luat din nou directoratele, ca înainte de 24 Ianuarie. Numărul directoratelor e mai mic cu două decât al ministerelor. S'au lăsat la o parte adecă ministerele de: externe (trebite din afară), războiu și finanțe, în schimb s'a creat un nou directorat, pentru afacerile minorităților. Miniștri basarabeni mai sunt numai doi, dar nu în Basarabia, ci pe lângă guvernul român. Acești doi miniștri sunt d. Inuleț și Ciuhreanu.

O datorie națională

...E vorba de cea care trebuie îndeplinită, oricând și de oricine, mai ales astăzi și aici, în Basarabia, față de trecutul nostru. Trebuie să-l cunoaștem, să-l cercetăm, să-l reținem — sau să dăm ajutor celor ce-l pot cerceta și scoate la lumină. Chiar pentru viitorul frumos de care nu ne îndoiim, față de brazdele rodnice ce s'au tras astăzi, trebuie să ne trudim a-i întări temelia adică tradiția, trecutul, cultura noastră bogată și originală, care se află atât în adâncul vremurilor, cât și în adâncul sufletului nostru românesc de pretutindeni.

Ținta, cum se vede, e vrednică și calea e dreaptă. Dar e mare nevoie de sprijin, de bunăvoință, de mijloace, de dragoste pentru adevăr și frumos, ca și de simț național. Altfel, atâta timp cât ne vom afla în atâta adâncul vremurilor, cât și în adâncul sufletului nostru românesc de pretutindeni. Ținta, cum se vede, e vrednică și calea e dreaptă. Dar e mare nevoie de sprijin, de bunăvoință, de mijloace, de dragoste pentru adevăr și frumos, ca și de simț național. Altfel, atâta timp cât ne vom afla în atâta adâncul vremurilor, cât și în adâncul sufletului nostru românesc de pretutindeni.

E o pornire frumoasă pe care credem că și Cărmuirea o va ajuta, mai ales când împrejurările vor fi mai prielnice. Dar deocamdată e datoria oricui, în afară de Cărmuire, s'o sprijine prin orice fel de mijloace.

Gândescă-se oricine ce comoră de doine, de povești și de graiu românesc e în sufletul norodului — oș datini și obiceiuri străvechi, de ce port național, jocuri și cântece se bucură! Ce minunată e arta țărănească din cusăturile vioaie, țesăturile, creștăturile ori săpăturile în lemn, boielile îmbinate, ouăle împestate! Și cine n'are cărți vechi, scrisuri tipărite, ba chiar și chipuri ori fotografii de biserică, mănăstiri, odoare și oameni, vestiți din neamul nostru? Grămizi de documente în hrisoave stau necercetate și zeci și sute de ani, prin arhive, mănăstiri și prin casele răzeșilor, a căror viață s'a păstrat aici aproape neatinse. Și unde putem afla mai bine arta noastră veche, meșteșugul de cldire, zugrăveală și săpătură în piatră, decât în bisericile și mănăstirile bogate și n'odoare, cărți și manuscrise (scrise de mână)?

Toate acestea sunt de-a mare preț și tocmai aceea s'a alcătuit societatea demai sus, care cere sprijinul tuturor — și tot de aceea s'a făcut a această privință un apel ntemeiat, de către d. prof. I. Nistor, cași de subsemnatul, lecțiile dela *Universitatea Popară*.

E nevoie de sprijinul tuturor și cât mai în grabă. Nici întârziere! Multe comori deces-tea le-au luat Rușii și s'afli în arhivele și muzeele a Odesa, Kiev, Moscova și Petrograd. Unele au pierit în tpul din urmă chiar, cum sunt teva cruci de aur luate de bovicii din *Mănăstirea Căpriana*, (documentele arse din arhivami-liilor *Bals-Catargiu*). Dacă vor mai pieri, se vor mai prde, se vor mai înstrăina—aziând suntem stăpâni pe pământ strămoșesc — nu vom și fi

vrednici de obârșia, de numele și de trecutul nostru! Trebuie luarea aminte a tuturor, ca să le aflăm, să le îngrijim, să le păzim, să le cercetăm, să le stimăm și să le iubim. E trecutul, onoarea și viața noastră; e arhiva și muzeul vieții unui neam.

Și pentru că pomenii de „muzeu“, trebuie făcută și această casă de cultură, care cinstește un norod, o țară, un oraș și chiar un sat. E încă unul din scopurile societății: întemeierea unui *Muzeu Național*. Oricine poate să sprijine și lucrarea a-cesta. În România și-au căștigat bun nume și mare cinste cei se au făcut „muzei“, case în care au adunat și rânduit lucruri de preț din trecutul nostru (chiar lucruri casnice, arme, bani vechi și altele) cum bunăoară sunt profesorii din Severin și Fălcieni, învățătorii din *T. Jiu* și *Hârșova*, un preot dînt-un sat din *ținutul Vâlcea*, și alții, precum și unii oameni bogăți, cari au cheltuit mulți bani, ca să lase apoi viitorimii și țării asemenea case de cultură românească în București, Craiova și Iași.

Și credem că și în Basarabia, unită acum cu România, se va face tot ce e bine pentru norodul nostru și în această privință, mai ales că știm ce în-cepături frumoase și ce străluciri mari au fost oprite de împrejurările neprielnice de până astăzi.

Și mai credem că nimeni nu se va da la o parte, ci o inimă și priceperea, cu toate mijloacele, orice bun Român își va îndeplini această *datorie națională* — pentru cunoașterea și reînvierea trecutului nostru, pentru propagarea culturii românești.

D. Munteanu-Râmnic.

Turcia dintre Prut și Nistru

Rușii le spunau Moldovenilor că Rusia a luat Basarabia la 1812 dela Turci. Ei au apărut-o de păgâni și au ocrotit-o creștinește. România n'are deci un drept asupra Basarabiei.

Această vorbă e neîntemeiată. Basarabia a fost până la 1812 a Moldovei, veche țară românească cu un trecut strălucit. Faptul că la 1812 Turcii aveau oarecari drepturi în Basarabia, nu înseamnă că aceasta era o țară turcească. Țara a fost și este a acelora cari au întemeiat-o și cari o locuiesc, adică a Românilor. Turcii o stăpâneau tot ce atât de puțin drept ca și Rușii. Singurii stăpâni îndreptățiți ai Basarabiei erau deci Românii și nu Rușii, nici Turcii.

Comisiunea școlară moldovenească

În ședința din 4 Martie a. c. comisiunea școlară s'a ocupat cu chestiunea *Cărții de citire* pentru școlile primare a profesorului *Ștefan Ciobanu*, hotărând ca cartea să apară fără cîșee, din pricina greutăților de a le procura. S'a ocupat de plângerea Românilor din mahalaua Bâicoilor, înaintând-o Ministrului cu propunerea ca Ministerul să ceară Primăriei ca aceasta să deschidă școli pentru Moldoveni începând cu 1 Mai, aceste școli fiind trebuincioase și pentru lecțiile practice ale cursurilor pedagogice.

Uniunea elevilor moldoveni din Chișinău organizează o seră muzicală

Pe biletule tipărite vedem cu plăcere o schimbare: uniunea își zice a *elevilor români*. Sa trăiți tinerilor!

Pe avizurile pentru mandatele postale

Pe avizurile pentru mandatele postale pe cari până de curând numele gazetei noastre era scris cu litere rusești, de acum e scris, de același funcționar rus, românește.

Naționalizarea Basarabiei

Sub acest titlu vom însemna zilnic lucrurile cele nouă cari se petrec în Basarabia în privința naționalizării vieții ei.

Rugăm pe cetitorii noștri să ne ajute în acest scop, făcându-ne cunoscut tot ce se petrece în această privință atât în Chișinău cât și în provincie.

Cea dintâi vorbă pe care ț-o spun cunoscuții români veniți decurând în Basarabia este: da strănic de rusificat mai e acest oraș! E un oraș cu desăvârșire străin!

Acia dintre noi cari cunoaștem Chișinăul încă dela 1916, când pe străzile lui principale și în localurile publice vorba românească se auzia mai rar decât în Budapesta—găseam că astăzi Chișinăul e totuși relativ foarte înaintat în procesul de romanizare. Intelectualii moldoveni vorbesc astăzi de obicei românește pe stradă, ostași români și moldoveni, cu tricolorul la braț, (unde se pomenea așa ceva anul trecut pe vremea asta?) Se văd pretutindenea. Li întâlnim pe ulți cântând frumoase cântece naționale. Băieți aleargă în toate părțile cu gazete românești, pe ici pe colo flutură steagul țării cu minunatele lui trei culori.

E oaltă lume, — e începutul lumii pe care o visăm în ceasurile noastre de nădejdi sfinte. E calea cea bună ce duce spre mântuire...

Până acum câteva luni în Chișinău abia erau 2-3 vînzători de gazete și cari puteau să cumpere și „Cuvînt moldoveneșc“.

De gazete românești nici pomenire nu era. Cea dintâi gazetă românească ce a început să se vîndă pe străzi și chiar la chioșcuri a fost „Ardealul“. Astăzi toți colportorii vînd gazete românești de aici și de peste Prut.

În librăria noastră încep tot mai mulți moldoveni să intrebe: de unde și-ar putea cumpăra frumosul chip al Regelui și al Reginei noastre?

„Făclia“ are pe bulevardul Alexandru un chioșc de gazete românești pe vîful căruia e implantat tricolorul românesc.

Ațișele românești încep a curînde tot mai mult teren. Cel dintâi ațiș a fost lipit pe pereții Chișinăului la 22 Ianuarie. El anunța piesele „Răzvan și Vidra“ și „Fântâna Blanduziei“ jucate de artiștii Teatrului Național din România.

În Sfatul Țării se vorbește dela Unire încoace mult mai mul românește, decât înainte.

Comisia școlară de pe lângă Ministerul de Instrucție, care până acum vr'o trei săptămîni își făcea protocoale numai în rusește, de acum le face în românește. De asemenea se scriu în românește Convocările la ședințe, precum și Ordinea de zi.

La comisia bisericească pentru pregătirea școlii lucrurile merg încă în partea cea mai mare rusește.

Uniunea elevilor moldoveni din Chișinău organizează o seră muzicală declamatorie.

Pe biletule tipărite vedem cu plăcere o schimbare: uniunea își zice a *elevilor români*. Sa trăiți tinerilor!

Pe avizurile pentru mandatele postale pe cari până de curând numele gazetei noastre era scris cu litere rusești, de acum e scris, de același funcționar rus, românește.

Pe mandatele postale rusești de acum au început unii să scrie toate rubricile pe românește.

Doză restaurante românești în centrul Chișinăului: cel al *Hotelului „Făclia“*, unde iau masa, pe lângă deputații basarabeni, o mulțime de Români din toate țările, și un al doilea: *Macedonia*, unde își dau întâlnire Români macedoneni (cei mai solidari dintre foși Români).

Lipsește încă un Restaurant cu bucatărie românească.

La Restaurantul „Făclia“ și „Londres“ cântă tarafuri de lautari români.

NOUA CUMNAȚI ȘI DOI FRAȚI

- Legendă pentru zilele noastre -

Din vechime să spune că într'o țară mare și bogată, trăia un om cu familia sa, îndestulată de toate avuțiile de pe pământ și erau și fericiti căi aveau și copii moștenitori: 9 fete frumoase. Când au venit vremea, aceste fete se mărită — părinții sunt veseli că au măritat fetele și d'acum înainte au să se poie pe muncă toți împreună a mari averea și bogăția. Așa se și părea că va fi!

Frumoase zile petreceau bătrânii-părinți și cu cei 9 gineri.

Gospodăriile și averile lor creșteau. În petreceri și veseli, în dragoste și bucurie trecea vremea acestor oameni.

Vecinii să uitau cu răvnă la ei. Se întâmplă odată ca acești 9 cumnați să plece cu nevestele și copiii, lor pe un drum spre o mare afacere.

Au ajuns, a reușit afacerea și s'au pus pe petreceri, dar nu știu de unde s'au arătat doi lupi pornind spre ei. Cei 9 cumnați deși iubeau unul pe altul și trăiau bine între sîine, în loc să se ajute unul pe altul a alunga lupii, au început a fugi care încotro a putut numai să scape el cu zile. Și ce s'a întâmplat cu danșii? Doi lupi i-au rupt ure toți.

Această familie a fost sfîșia și a risipit toate bogățiile și averile. Intre acești oameni era trai bun, dragoste, dar toate acestea erau numai de asupra.

Tot atunci și tot pe locurile acele trăiau 2 frați și din oarecare motive ei sau certat și mult timp nu vorbeau. Părinții lor erau intristați că doi feciori au și aceia trăiesc în sfadă, în neuniure.

Vine vremea că acești 2 frați care nu și dădeau nici „bună ziua“ se întâlnesc la o răspîntețe prin păduri și au fost înconjurăți de 9 lupi flămânzi, gata să-i mănânce.

Sângele de frate la o așa mare primăjdie s'a trezit în ei. Cei doi frați s'au pus spate la spate și s'au apărat de cei 9 lupi, eșind biruitori.

Ce mult adevăr din această legendă sa-au petrecut în viața poporului nostru zilele din urmă?

Ziua de 27 Martie 1918 este însemnată pe veci în istoria neamului nostru ca o zi sfântă și măreață, în care s'au dovedit că sufletul de frate nu a putut fi amorțit și la întrebarea Sfatului Țării: „Unire cu România sau moarte?“ deputații, aproape toți, de un sânge și suflet s'au spus spate la spate și au votat pentru Unire.

Când d-l Președinte al Sfatului Țării la ultimul moment a pus întrebarea fiecăru deputat, mulți frați din fracția țărănilor au votat ca adevății frați—pentru unire și așa au biruit pe toți lupii flămânzi.

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere.
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește...

Rusia uriașă compusă din 9 cumnați-neamuri, când s'a arătat dușmanul, fiecare neam a apucat-o pe alt drum și Rusia s'a risipit.

Deci frașilor români cu unire și frație la lucru ca în viitor să biruim oșe greutale ne va sta înaintea noastră. Numai prin unire și muncă ne vom mari puterea și averea neamului nostru.

George Mare
deputat în Sfatul Țării

„Basarabia militară“

Revista *Moldova Militară*, organ al ministerului de războiu al Republicii moldovenești a încetat deodată cu N-rul 1 ieșit la 26 Martie a. c. Locul i-l-a luat revista *Basarabia Militară*, „monitor oficial al Comandamentului trupelor teritoriale basarabene, din care numărul 1 ieși la 8 Aprilie. În acest număr se publică Declarația Sfatului Țării de Unire Basarabiei cu România, apoi câteva ordine oficiale. Dăm aici pe cel mai însemnat dintre ele, isclit de comandantul trupelor teritoriale basarabene.

„Cătră armata teritorială din Basarabia: Din momentul unirii Republicii Moldovenești cu România, Ministerul de Războiu al acestei Republici se desființează și se înființează pe viitor Comandamentul trupelor teritoriale Basarabene“.

BUCOVINA

de G. Tofan

— Rezumatul conferinței dela Matineul de Duminică —

In cadrul unei conferințe de 5/ de clasă nu se poate vorbi în amănunțim de tot ce privește viața unui popor de un vechi și jumulat; m-am mizatint deol să dau un felon în trăsăturii generale a dezvoltării poporului român din Bucovina dela anexarea acestui provincii până în ziua de azi.

Arătându-mi bucuria, că după zile grele de zhem și furtună poporul nostru a avut o zi de bucurie, ziua de 27 Martie, pe care o privisco ca un început de dreptate istorică, am adans oă pentru noi Moldovenii din Bucovina a fost o dulce mângâiere dragostea, pe care frații noștri mai fericiți ni-au arătat-o, dragoste care ni-a înțărît în nădejdea unei zile senine.

Trecând la Bucovina am arătat cum s'a oglinidit acest colțior de pământ în mintea scriitorilor noștri de seamă amintind gînzasa poezie a lui Alexandrii „Bucovina“, frumoasa dedicație a lui Eminescu „La Bucovina“ și aceste admirabile rânduri diu „România pitorească“ a lui Vlăhuta, pe care pentru farmeoni și duioșia lor nelătreacă le transcriu aici:

„Suntem la Cornul Lunii, în pragul finutului Suceava și al țării. Neteză și albă ca marmora se întinde înaintea noastră șoseaua erme merge la Dorna. Frântură de raiuscumpă lumii noastre, grădina căntată de poezi, țărână sfântă, în care se odihnesc oaslele celui mai glorios Voevod al Moldovei, neșus de duioș freamătă izvoare tale și ce dulce-î umbra codrilor tăl... tu ești într'adevăr una din cele mai frumoase țări de pepământ — dar nuleme tîn ne doare să-l rostim și străbătînd fermeceătoare drumuri, ochii noștri nu-ți pot privi podoabe decât printr'o perdea de lacrimi.“

Trecutul istoric. Bucovina este un vechiu și clasic pământ românesc despre care se face amintire dela oele dintău alcătuirii de state românești (Țara Septenlului). Dracoz zideste bisericile dela Volovă, Bogdan cel bătrîn biserica dela Rădăuți, unde sunt îngroapăi mlăi din Bogdănești și Mușatini. Petru Mușat așează scaunul domnesc la Suceava, unde rămăne până la 1568.

Alexandru cel Bun înființază mitropolia Moldovei (1461) cu scaunul la Suceava, episcopia de Rădăuți aduce moastele Sf. Ioan dela Cetatea Albă și întemeiază mănăstirea Moldovița.

De amintirea lui Ștefan cel Mare e plină Bucovina: în legende, tradiții și păsărită amintirea acestui Domn Dintre bisericile și mănăstirile întemietate, restaurate de el, multe sunt în Bucovina. Intre ele cea dela Patna, începută (la 1466) după cucerirea Cetății Albe, unde doarme somnul de veel

etitorul ei și alți membrii ai familiei domnești.

În mănăstirea Humorului s'a păstrat pe o evanghelie chipul lui Ștefan. Iar to altă fundușione a sa, Voroneș s'a descoperit cel mai vechiu manuscris românesc, Codicula voroneșeană. Tot în Bucovina e Codrul Gozminului unde a fost îngroapăi truța Lesilor lui Ioan Albrecht Mănăstirea Sucevița ne aduce aminte de familia domitoare a Movileștilor, iar Dragomirna de mitroniului Anastasie Crimca. Dar amintirile istorice abundă pe acest nămănt intr'asa fel încet mi-ar trebui multă vreme spre a le înșira pe toate; am dat numai o probă.

Anexarea Bucovinei

Acest pământ moldovenesc, cu cāmăniele ei îmblenzat, cu codrii ei străvechi și apele ei limpeză a fost emulsă Moldovii de Austria la 1775 sub titlul de „o mică rectificarea de granită“, sub fel de fel de pre-texte născocite de diplomația austriacă; de fapt această rectificarea curîndea un teritoriu de 10.441 km. Domitorul Moldovii Grigorie Ghica, care a protestat a fost oș mizelește. La anexare Bucovina avea, după toate mărturiile istorice, un caracter românesc și Austria a garantat menținerea lui status quo; azi după un veac și jumătate Bucovina este o Austrie în mișlătră, o bahilonie, un haos de naționalități. Pe cānd la 1774 erau după scriitorii ei mai favorabili Rușilor, 85.000 Romāni față de 12.000 Rușeni, în 1779 87.811 Romāni față de 21.114 Rușeni, la 1910 erau 305.101 Rușeni față de 273.254 Romāni. Din temelnic studiu al d-lui I. Nistor, Românii și Rușenii în Bucovina se evidentiază că Bucovina s'a rutenizat, iar nu romanizat cum afirmă în mod tendențios, unii pseudo-istorici. Pe cānd partea de Nord e compact rutenă, cuprînzînd și răzesimea moldovenească desnaționalizată, Bucovina de Sud e împesătrită cu fel de fel de neamuri, între cari și coloniștii nemții aduși de stăpînire.

Elementul rutenă a imigrat în Bucovina, în număr mare în deosebi din pricina că Bucovina a fost scutită de recertări până la 1830.

Până la 1848 elementul românesc a avut preponderanță numerică și politică, dela acest an și în deosebi dela începutul erei constituționale, guvernul austriac scoate la iveală pe Rușeni ca contrabalansă împotriva Romānilor din Bucovina și a Polonilor din Galicia și astfel se rutenizează țara, încet dela 1848 până la 1910 s'au pierdut 140 sate rorănești. (Va urma)

Elemenl rutenă a imigrat în Bucovina, în număr mare în deosebi din pricina că Bucovina a fost scutită de recertări până la 1830.

Până la 1848 elementul românesc a avut preponderanță numerică și politică, dela acest an și în deosebi dela începutul erei constituționale, guvernul austriac scoate la iveală pe Rușeni ca contrabalansă împotriva Romānilor din Bucovina și a Polonilor din Galicia și astfel se rutenizează țara, încet dela 1848 până la 1910 s'au pierdut 140 sate rorănești.

Din satele Basarabiei

Pe stânga Râutului, la vărsarea lui în Nistru se afla așezat satul Ustie, în fața țărului Dubasari de peste Nistru. Sat mare și frumos, din finutul Orheiului, înconjurat de grădini totine, de pomi roditori pe Rânt și Nistru, care-ți atrag atenția, că trebuie să le vizitezi mai ales acum primăvara, cānd iarba înverzeste, copaci în floare și pasările cârpesec aici vel găsi momentele plăcute de reculegere.

Intrînd în sat ești izbît de aceiași priveliște ca'n toate satele Basarabiei: o uliță principala mai largă, urmată de altele laterale mai strămte și înconjurate de garduri de peatră pe unelocuri dărmate căte puțin, cele ce-ți dă impresia unei cetăți în ruină. În vatra satului se ridică biserica frumoasă și impunătoare, cu cerpielul verde, culoarea obliguătă rusească. Slobă aici se face în mare parte rușete de preotul Vladimir, de cāntăreț și cor, care nu-și dau osteneala ori n'au plăcerea de a întrebunța limba moldovenească.

În apropiere de biserică, se află școala, cu două posturi, la care funcționează D. șoara Maria Bejan de 28 ani și D-na Alexandra Moraru, soția învătătorului Moraru, care e președintele comitetului școlar de la Orhei. Amădonă învătătoare sunt la înălțime, muneșce pe întrecutele și i învăț pe copiii carte moldovenească.

La 18 Martie s'a dat în Ustio o serbare școlară la care a luat parte pe lângă sateții și mulți ofițeri din Reg. 10 vânători împreună cu preotul regimentului V. Coșbuc (ardelean), care a ținut o cuvîntare „Despre iubirea limbii și neamului românesc“ îndemnând sateții să-și dea copiii la școală, să învețe cu drag limba moldovenească, contra căreia erau mulți din ei la începutul învățătorei. Programul desfășurat a fost bogat în recitari de poezii și dialoguri românești și cāntece patriotice ca: „Desteptă te Romāno, Hora Unirei etc. Intreg publicul a fost foarte plăcut atîns, vîzând că copiii pot și în limba lor să învețe atîtea lucruri frumoase și că ei nu sunt așa de ticăloși după cum le spunea stăpînirea rusească; ei se trag dinst'un neam mare. Un fior de bucurie și o rază de nădejde se putea celi în sufletele lor, o dorință neasemanată de paternită cūprîndea inimile lor, iubirea limbii și neamului românesc le părea acum ceva scump, ceva sfînt, la care să fie mai mult cu la ori-ce pe lume.

În satul Coșernița s'a prins un bolșevic îmbrăcat în habina de ofițer rus (locotenent), cari sfătuită sateții să nu s'a supună la rānduțiile hotărîte de Sfatul Țării, spunănd multe mîcinturi despre romāni cu privire la Unire și împărțirea pământului.

Ar fi de dorit să se dele proclamaji la sate în care să se arate, că privitor

SFATUL ȚĂRII

Sămbătă la orele 7 ședința „Sfatului Țării“ a fost deschisă de d. C. Stere, care a dat cuvînt d. Prim-ministru Dr. Cazacu. D-sa cetește lista noilor directori după cum urmează:

Interne: Costin, Școlile: Ciobanu, Finanțe: Cazacu, Comunicațiile: Codreanu, Justiție: Grosu, Control: Gherman, Industrie: Chioreanu, Agricultură: Cateli și al noulela directorat format acum este al treshilor minorității, pe care îl ocupă d. Osmolovșchi. Noii directori sunt proclamați cu aplauze.

Apoi d. dr. Cazacu spune că noul guvern se va aduna zilele acestea pentru a și stabili programul, care va fi celit în „Sfatul Țării“.

Secretarul parlamentului, d. Buzdugan spune că deputaii vor lua vacante însă după ce se va alege comisiunea pentru agricultură.

D. Stere completănd această spune că înainte vor trebui alese și comisiunile D. Țăganco roagă pe d. președinte să spună numele delegaților ce vor fi trimiși în România. D. Stere răspunde că acești delegați vor putea fi aleși numai de directori și ei vor fi anunțați la timp.

Luând cuvîntul d. Gherman face un expozen al situației grele, pe care o au funcționarii tribunalului local și cetește apoi o rugăminte a președintelui acestui tribunal, prin care se roagă ca „Sfatul Țării“ să dea sub formă de împrumut 37025,86 ruble pentru a se ajută funcționarii, cari nu și-au primit leașa. Vorbesc favorabil căți-va deputați, apoi d. Mălicoff propune se de 40.000 ruble, sumă, care se aprobă.

Ședința se închide la orele 7.20 anunțându-se cea viitoare pentru Luni, 9 Aprilie.

V. C.

Sărbătoarea unirii la Acherman

Și în Achermanul revendicat de Ucraina, s'a sărbătorit cu mare însuflețire din partea populației întregi, unirea Basarabiei cu România. D-l General Ghinescu, comandantul trupelor românești din Acherman, a trimis o telegramă de omăgii m. S. Regelui, în numele armatei și al autorităților.

Cronica economică

— Piața Chișinăului —

Martie 1918, ora 7 a. m. Aglomerație multă, lumea se mișcă în toate părțile cu pași grăbiți spre a-și țărui cele necesare hranei zilnice, căci cine întărie peste orele 9¹/₂ — 10 nu mai găsește aproape nimic, cele mai multe din prăvălii fiind închise peste această oră.

Speculă dusă la extrem. Lucriuri pe cari producătorii le vînd cu un preț ajung prin intermediul speculatorilor să le plătească oamenii de 2—3 ori mai scump.

Cooperativele basarabene, sunt un început bun, însă fără elemente românești. Prețul cu cari ele desfac puținele mărfuri ce au e cu foarte mică diferență în minus ca al comerșantului izolat.

Cauza? Dorința noastră — a acționarilor cooperatori ca în scurt timp să se îndoiască și întreiască valoarea acțiunilor — uită așezarea principiului economic al stărilor: desfa mără multă cu câștig puțin spre a fi câștigat și tu acționar și a contribui în același timp ca instituție de stat la ajutorarea populației nevoiașe în agonisirea mai lesnicioasă a traliului zilnic.

Avem în țara-mamă articole ca ulei de floarea soarelui, așă, săpun, carne, ouă, unt, brînză, tutun și în special multe lucriuri de bătănie cu prețuri mult mai joase ca aici în Basarabia, cu toate că majoritatea din ele se aduc din Basarabia.

Explicația? Cumpărăturile în masă și control serios, din partea organelor administrative realizează avantajii considerabile atât din punct de vedere material cât și patriotic.

Ce ar fi dacă unii patrioți basarabeni s'ar asocia într'un mare Magazin de Consum cu Centrala în Chișinău și cu filiale în toate ținăturile Basarabiei?

Stroe dela Vâlcea

MATINEUL DE ERI

A fost o nouă sărbătoare frumoasă a conștiinței noastre naționale. D. profesor G. Tofan a ținut o strălucită conferință despre acele colț de Moldovă nedesrobită, pe care așmăniții noștri au proclamat Bucovina. Conferința a fost o lecție fositoasă de educație națională. Pentru însemnătatea ei o publicăm în gazetă, așa precum a fost rezumată de însuși d. Tofan.

Înainte de conferință a cāntat câteva cāntece corul disciplinat al ărintelui Berezovski apoi, după conferință d-șoara Arvinte a declarat La Bucovina de M. Eminescu, iar d-șoara Levlchi, Căntec de G. Coșbuc. De încheiere l-șoara Dicescu, cunoscută cāntăreată a cāntat cu pasinute câteva romante românești acompaniată la pian și urmată de puternice aplauze.

Dela Comisia Bisericească

Comisia bisericească a trimis la mitropolia din Iași o delegație de trei niși d-l Păduraru, părintele Bejan și p. Crocos, cari are însărcinarea să-i prezinte o adresă prin care se cere respectarea autonomiei bisericii din Basarabia.

Dela universitatea populară

Sămbătă 7 Aprilie.

D-l P. V. Haneș; Istoria literaturii române

Scriitorii Basarabeni: A. Denici, C. Stamati, I. Sărbu D. Petrino. Scrie ca și poezii din Principale parăcă n'ar fi fost sub stăpînire rusească. Faptul acesta se datorează activității lui Asachi și A. Păunul, cari au ținut vice conștiința națională și-n Basarabia răpită. Basarabeni ca și scriitorii de peste Prut, scriu fabule. Numai în forma alegorică a acestui gen și puteau exprima simțul național și revolta față de stăpînirea străină.

Sărbu scrie vr'o 40—50 fabule, traducerii sau prelucrări după fabulișii străini.

Stamati scrie într'o limbă mai ușoară, mai argutoare, versuri mai sonore. Se simte înăurirea lui Bolluțeanu.

A. Donici împreună cu G. Alexandrescu sunt cei mai bunii fabuliști ai noștri. Traduce din Crălov și Antioch Cantimir, dar introduce multe schimbări, chiar idei noi, originale. Invată m. S. Peșniță în legătura de bătăie. Der dorul de casă îl îndemnă să vie într'at săi. Din Basarabia trece în Moldova, unde trăește până la moarte.

Fabule mai bune sunt: Lupul și oul, Două polboace, și cunoscuta Vulpea și burusul.

Dar scriitorii basarabeni n'au scris numai fabule. Stamati are poezii duioase, în care cāntă suferințele celor săraci, apoi durerile neamului, dar cūntă și vitejii din trecut. Precum Carlova în Muntenia cāntase ostirea română, așa cāntă Stamati în Moldova.

D. Petrino e născut în Rușii. A trăit și-n Bucovina, apoi în Moldova, unde e numit profesor la universitatea din Iași.

Serie mai frumos ca ceilalți Basarabeni. Relevăm poezia: Odă lui Alexandrii. Poeziile lui sunt triste, își cāntă durerea simțită după pierderea soției, moartea de tănăra.

II. D-l V. V. Haneș cetește o apreciere a d-lui Iorga despre Stamati și mai multe fabule din scriitorii basarabeni tratați de d. Petro Haneș.

N. T.

ȘTIRILE ZILEI

In clipa din urmă ni se aduce la cunoștință că din cauza de boală, reprezentațiile D-șoarei Mărioara Ventura se amână pentru săptămāna viitoare. Biletele rămān valabile.

Personale. — Eri au sosit în Chișinău D-nii Take Ionescu, N. Titulescu, Mișu Cantacuzino și d. Pesnilă. Dela Chișinău d-lor v. pbeca spre Acherman. Astăzi soșete în localitate ministrul Serbiei la Iași, d. Marincovici.

D-nii C. Stere președintele Sfatului Țării și d. dr. Cazacu, președintele Sfatului directorilor generali au fost Duminică și Luni la Iași, unde au avut o întvedere cu d. Al. Marghiloman.

D. Cerchez, secretar general al Ministerului de industrie și comerț și d. Perlețanu, director general al drumului de fier se află în Chișinău pentru a studia diferite chestiuni.

Excursiuni (călătorii) prin Basarabia. Universitatea populară moldovenească organizează două excursiuni: una pe vremea sărbătorilor Paștelui prin împrejurimile Chișinăului, altă prin Basarabia vara, ori prin Mai. Persoanele, cari ar dori să iaparte la aceste excursiuni

sânt rugate să se înscrie dinainte la D-nul T. Porucic, ori la D-nul P. Halippa (redacția „Cuvânt moldovenesc“, Str. Iașilor No. 15).

Organizarea învățămîntului în Basarabia. Dl. profesor Cădere a fost însărcinat de guvernul român să dea mână de ajutor la organizarea învățămîntului din Basarabia în înțelegere cu directorul general de instrucție de aici.

D-l N. Atanasiu, inginer și mare proprietar din Basarabia printr'o adresă frumoasă către d. General Istrati a donat 1000 lei pentru fondul invalizilor din Război din Basarabia și două lazi de săpun pentru soldații din corpul 6 alților aici.

Am dori ca astfel de vesti să auzim și despra oșmenii bogați din basarabia

Foc în gara Chișinăului. — Duminică seara pe la orele 7, a izbucnit un foc mare la gara de mărfuri a orașului nostru, unde se găseau depozitate multe bagaje și diferite mărfuri. Rampa stației de marfă, care este foarte lungă a fost cuprinsă de foc și a'ars mai bine de jumătate, făcând pagube mari, cari încă nu au putut fi scoțite focul para a fi fost pus de rău făcători.

Ziar guvernamental în Chișinău.

„L'Independance Roumaine“ din Iași serie: Guvernul proiectează scoaterea unui ziar cotidian în Chișinău, în limba română.

Romāni de peste Nistru

Duminică viitoare la matine universității populare va vorbi d-l prof. dr. Iancu Nistor despre Romāni de peste Nistru. Cei ce doresc să aibă o oarecare pregătire pentru acea conferință pot celi cu folos cărticica: „Desteptarea Moldovenilor de peste Nistru“, tipărită în Biblioteca Națională No. 2. De vînzare la Bibliotecă noastră cu prețul de 60 copci.

„România în timpul războiului.“

Sub acest titlu gazetarii grupați în jurul ziarului „Acțiunea Română“ din Iași, vor face să apară în curînd o carte mare, care să cuprînză toate datele și fazele războiului, prin cari a trecut România dela 1916 până în prezent.

Navigația pe Nistru. Zilele aceste

tea se va lua o hotărare cu privire la navigarea celor 16 vapoare de pe Nistru, cari din cauza lipsei de autorizație s'au ancorate la mal în diferite puncte.

Rezolvirea acestei chestiuni era foarte necesară, de care ce nevoia unei mai largi linii de comunicație în Basarabia este foarte simțită.

Căzut pe drumurile pribegiei.

Dela Huși ne vine vetea morții unei vrednice ardelence, refugiată acolo dinaintea năvalei dușmane, Răposata Maria D. Ghibu din Sălize, soția cunoscutului naționalist Dumitru Ghibu și-a încheiat în pribegie tănăra ei viață de abia 35 de ani.

Îrimitem întristatei familii sincere condoleanțe și rugăm pe Dămeșcu să odihnească cu dreptii săi pe răposata.

Vremea, Ploaia care a început să cază de ieri noapte, a venit ca o adeverăta binefăcătoare pentru Basarabia. Erau temeri serioase de secetă.

Recotirea orfanilor de război.

Dl. General Hârjeu, ministru de război, în numele M. M. L. L. Regele și Regina, face un călduros apel către corpul ofițeresc, rugându-i pe ofițeri să adopteze fiecare câte unul sau doi orfani ai camarazilor căzuți în război și să-i crească cu îngrijire, pentru a face din acești orfani cetățeni renăni demni de părintele lor.

Înaintarea ofițerilor întorși din căpătătorie. Comandamentele au înat măsuri pentru cercetarea situației și totodată pentru propunerea spre înaintarea ofițerilor întorși din prinoare.

Ștudenți ruși. Duminică după amiază un numar mai mare de studenți ruși au ținut în Chișinău o consfătuire, vorbind de nevoile și interesele lor de urmare a cursurilor, precum și de nevoile vieții lor.

Correspondența cu teritoriul ocupat nu este încă restabilită. Nu se permite nici trimiterea scrisorilor prin intermediari. A produs vî senzație faptul că și delegații păcii sunt perchișionați de autoritățile germane, luāndu-li-se și scrisorile de familie ce le aveau asupra lor.

Cei ce doresc să cunoască mai de aproape știrile școlare de până acum din Basarabia, să cetească revista Școala Moldovenească, din care a ieșit nu de mult Nr-ii 5-8. De vînzare la Bibliotecă România Nouă cu prețul de 1 rublă 50.

Cele din urmă știri

ANEXĂRI ?

In cercuri destul de serioase se spune că Austro-ungaria ar fi anexat îrel guberni Ucrainiene. În care înfră și sub. Podoliei.

Evenimentele din Moscova

In numărul din urmă al gazetei noastre am anunțat că la Moscova generalul Brusilov, pus în fruntea unei armate, ar fi pornit contra bolșevicilor.

Ziarul rus din Iași „Rodina“ anunță cu litere mari în numărul său de ieri, că o puternică mișcare cu caracter revoluționar s'a produs la Moscova sub conducerea lui Brusilov.

Pe de altă parte o persoană socialistă aseași la Chișinău din Capitala Rusiei spune că într'adevăr la Moscova se petrec evenimentele de seamă și că poporul cerănd reîntrunirea monarhiei, fostul mare duce Mihail Alexandrovici ar fi fost proclamat țar.

Acceas persoană ne asigură că Moscova a fost declarată capitală a „Rusiei Mari“ și că în acest oraș zilele din urmă au avut loc lupte sîngeroase, cari s'au sfîrșit prin victoria trupelor monarhiste de sub conducerea generalului Brusilov.

Dl Poincaré pe front

Președintele republicii franceze a vizitat frontul trupelor belgiene și pe Rebele Albert în Dunckerque, care este mereu bombardat de avioanele germane. Armata belgiană și populația i-au făcut d-lui Poincaré o primire entuziastă.

Război până în 1919

In camera seniorilor din Anglia lordul Kurson a anunțat, că peste 30.000 de oameni trez zilnic Canalul Măneei în Franța; pierderea de tunuri și material de război sunt nelsemnate. Luptele mai pot dura luni de zile, chiar până în al cilea an de război și, chiar după planurile engleze, ele se vor sfîrși abia la anul viitor.

Prada Turcilor la Batum

Germanii fac cunoscut că Turcii au prins la Batum 600 oameni în uniformă de ofițeri 2500 oameni în uniformă de soldați și alt material de război.

Înaintarea în Ucraina

Germanii au ocupat în guvernământul Taurida din Ucraina, localitățile Tichapliuca și Melitopol.

Kühlman n'a demisionat ?

O telegramă din Berlin cu data de 4 Aprilie anunță, că d. Kühlman cancelar Germaniei n'a demisionat ci s'adus la Marele Cartier general în legătură cu demisionarea contelui Czernin. De-acolo avea să plece la București, după ce mai înainte primise pe șefii partidelor politice din Reichstag spre a se informa asupra situației politice.

POȘTA REDACȚIEI

Domnișoarei M. P. Botosani, D-na N. Tudor din Chișinău, Str. Chilizii No. 49, vă roagă să veniți imediat fiind de acord cu condițiunile Dv.

Ordonanță

Se aduce la cunoștința publicului că comisiunile militare, care se ocupă cu statistica produselor aflate în Basarabia, au ordin să facă numai o inventariere (catalografie), iar nici de cum rechiziționarea. Rechiziționarea este un abuz, care nu trebuie tolerat.

Publicul este rugat să aducă la cunoștința Comandamentului Detașamentului General Rășcanu (Strada Kievului No. 22) sau la Directoratul de Interne toate abuzurile se s'ar comite, pentru a se face dreptate și a pedepsi pe făptuitori.

Deoarece, aflăm, că sunt persoane, străine de comisiunile militare, care se prezintă pe la diferite case, sub motiv de a face statistici, și comit abuzuri și falșuri, publicul va cere persoanele venite în scopul de mai sus să prezinte bilete de identitate, cari să poarte semnătura și ștampila (pecetea) autorităților militare locale superioare.

Comandantul trupelor române din ținăturile Chișinău, Bendorf și Orhei General Rășcanu

Comanduirea pieței Chișinău Comandant, Colonel Cănculescu

Domnișoară absolventă a facultății de litere din București, dorind a petrece vara la țară, oferă în schimbul întretinerii, lecțiuni de limba franceză sau română. A întreba M. P. la ziar. 1—6